

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Закладу вищої освіти

«Подільський державний університет»

Володимир ІВАНІШИН

«24»

2024 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи РУДЯ Анатолія Васильовича «Продуктивність тютюну залежно від біологічних та технологічних чинників в умовах Лісостепу західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія

ВИТЯГ

із протоколу міжкафедрального семінару факультету агротехнологій і природокористування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» від 21 червня 2024 року

ПРИСУТНІ:

Гораш О.С. – доктор сільськогосподарських наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри рослинництва, селекції та насінництва – головуючий на засіданні

Хоміна В.Я. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Овчарук В.І. – доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри садівництва і виноградарства

Трач О.В. – доктор сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри енергозберігаючих технологій та енергетичного менеджменту

М'ялковський Р.О. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою

Рудь А.В. – доктор філософії в галузі технічних наук, професор, завідувач кафедри агроінженерії і системотехніки імені Михайла Самокиша

Мулярчук О.І. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри садівництва і виноградарства

Хмелянчишин Ю.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва

Григор'єв В.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин

Плахтій Д.П. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін
Вільчинська Л.А. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Тарасюк В.А. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин
Безвіконний П.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою
Кушнірук Т.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою
Степанченко В.М. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садівництва і виноградарства
Козіна Т.В. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, асистент кафедри садівництва і виноградарства
Падалко Т.О. – доктор філософії, асистент кафедри садівництва і виноградарства
Небаба К.С. – кандидат сільськогосподарських наук, асистент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Ткач І.В. – кандидат сільськогосподарських наук, докторант кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин
Шейко І.М. – асистент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Вітровчак Л.А. – асистент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Побережна Л.В. – аспірант кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін
Сікора А.Г. – аспірант рослинництва, селекції та насінництва

Кількість присутніх 22 особи, з яких 5 докторів сільськогосподарських наук, 14 кандидатів сільськогосподарських наук, 2 асистенти, 2 аспіранти

Порядок денний:

Розгляд дисертаційної роботи аспіранта кафедри рослинництва, селекції та насінництва Рудя Анатолія Васильовича «Продуктивність тютюну залежно від біологічних та технологічних чинників в умовах Лісостепу західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство для надання висновку про наукову новизну, теоретичне а практичне значення результатів проведеного дослідження.
Дисертаційна робота виконана на кафедрі рослинництва, селекції та насінництва факультету агротехнологій і природокористування Закладу вищої освіти «Подільський державний університет». Тема дисертаційної роботи затверджена вченою радою Подільського державного аграрно-технічного університету 20 жовтня 2020 року, протокол №3. Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції та насінництва Хоміна Вероніка Ярославівна.

СЛУХАЛИ:

Доповідь Рудя Анатолія Васильовича про основні положення дисертаційної роботи на тему «Продуктивність тютюну залежно від біологічних та технологічних чинників в умовах Лісостепу західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія

За 20 хвилин доповідач виклав основні результати дисертаційного дослідження. Обґрунтував актуальність теми, вказав на мету та завдання дослідження, охарактеризував основні положення, що відображають наукову новизну та практичну цінність одержаних результатів.

Дисертанту учасниками семінару були задані питання:

Овчарук В.І., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Дайте характеристику сортам тютюну, які використовувались в дослідженні. Які з них належать до ароматичних, які – до скелетних сортотипів?

- Кого Ви знаєте з науковців, що займались тютюном в нашому закладі вищої освіти та в Україні?

Небаба К.С., кандидат сільськогосподарських наук, асистент

- В доповіді та в роботі вживається термін «гомогенні групи». Що це таке і яким чином вираховується критерій Дункана?

Григор'єв В.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Чи проводили Ви облік хвороб в полі та у розсадниках? Чи залежала продуктивність рослин від поширення хвороб?

Мулярчук О.І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Яка норма висіву насіння тютюну у теплицях? Як практично проводили стрижку розсади?

- Які види добрив застосовували в польовий період розвитку рослин? В який період?

М'ялковський Р.О., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Площі тютюну в Україні та в регіоні?

- Скільки ломок тютюну проводили в своїх дослідженнях?

- Який спосіб збирання тютюну більш економічно доцільний: ручний чи механізований? Обґрунтуйте.

Плахтій Д.П., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Сформулюйте новизну Ваших досліджень

- З якою метою проводили стрижки розсади тютюну?

- У Вас є патент на винахід, в чому полягає Ваш винахід?

Ткач О.В., доктор сільськогосподарських наук, доцент

- На яких площах проводилось впровадження досліджень у виробництво?

- Чи проводилось вершкування рослин?

Трач І.В., кандидат сільськогосподарських наук, асистент

- Чи потрібна ліцензія на вирощування тютюну?

- Чи є у Вас договори на реалізацію тютюнової сировини?

Безвіконний П.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Дайте пояснення процесам «ферментація» та «томління».
- Що таке товарні сорти тютюну? На скільки товарних сортів відбувається розподіл і як це пов'язано із якістю сировини?

Кушнірук Т.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Яка вартість 1 кг ферментованої тютюнової сировини?
- За цінами якого року здійснювали розрахунки економічної ефективності? Яку частку витрат становили мінеральні добрива?

Падалко Т.О., доктор філософії, асистент

- За якою методикою проводили енергетичну оцінку вирощування тютюну?
- Хімічний склад насіння тютюну, зокрема які кислоти входять і їх промислове значення?

Гораш О.С., доктор сільськогосподарських наук, професор

- Дайте визначення поняття «число Шмука». Який показник характеризує гарну якість тютюну?
- Яким чином боролись із забур'яненістю? Чи вносились у дослідгах гербіциди?

Степанченко В.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- За якими ознаками визначається технічна зрілість листків?
- Які алкалоїди містяться в тютюну, окрім нікотину?

Тарасюк В.А., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

- Яка площа живлення тютюну за досліджуваної кількості висадженої розсади?
- Чому схемою досліджень не передбачено варіант внесення більшої кількості азоту? Обґрунтуйте.

У обговоренні дисертаційної роботи взяли участь:

Хоміна В.Я., доктор сільськогосподарських наук, професор, науковий керівник, яка відмітила, що починаючи із 2015 року, від часу прийняття закону про розширення площ під тютюном, планується збільшити частку вмісту вітчизняної сировини у тютюновій продукції. Сьогодні помітно спостерігається відновлення тютюнової галузі, особливо в зоні Придністров'я. Напрямок наукових досліджень був обраний здобувачем самостійно, і сьогодні Анатолій Васильович успішно впроваджує результати своїх досліджень у агроформуваннях регіону, надаючи їм науковий супровід. Агрозаклади, які запропоновані в науковій роботі Анатолія Рудя сприятимуть отриманню урожайності тютюнової сировини на рівні 2,9-3,0 т/га, що забезпечує рівень рентабельності в 236-248%. Для агроформувань різних форм власності регіону, що вирощують чи планують вирощувати тютюн, запропоновано більш урожайні сорти в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах. Обґрунтовані оптимальні норми добрив для забезпечення біологічного виносу тютюну з ґрунту та добрив в розрахунку на одиницю площі, що показує значний економічний ефект, враховуючи вартість добрив на ринку.

На думку наукового керівника, автор дисертаційної роботи вдало оприлюднив результати отриманих експериментальних даних, які викладено у 10 наукових

працях, з яких – 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 1 – патент на винахід та 5 – тез доповідей. Відмітивши відповідальність, високий рівень теоретичної підготовки у виконанні ОНП, як її освітньої частини так і наукової складової та у підготовці дисертаційної роботи здобувача, науковий керівник рекомендує дисертаційну роботу до захисту на спеціалізованій вченій раді.

Ткач О.В., доктор сільськогосподарських наук, доцент (рецензент) вказав на актуальність виконаного наукового дослідження, на доцільність вирощування рекомендованих сортів тютюну в умовах регіону та застосуванні обґрунтованих норм добрив під культуру. Схема досліду вірна, фактори підібрані вдало. Доповідач володіє матеріалом, чітко формулює відповіді на питання. Позитивним в роботі є також те, що вона містить хорошу статистичну обробку даних, є і оцінка за тестом Дункана, представлено кореляційні зв'язки між досліджуваними факторами та показниками продуктивності рослин у вигляді плеяди і т.п., що свідчить про серйозний підхід Анатолія Васильовича до виконання дисертаційної роботи і опрацювання експериментальних даних. Проте, в роботі є деякі стилістичні, технічні неточності та невдалі вирази:

- у списку власних публікацій відсутні лінки, потрібно додати;
- у вступі відсутній підрозділ «Структура роботи»;
- після розривів сторінки відсутня нумерація;
- на сторінці 93 у таблиці незакінчена рамка, обірвана таблиця;
- вкінці різних розділів по-різному пишеться «Висновки до розділу» слід вже дотримуватись одного формату;
- у рекомендаціях виробництву бажано вказати на яких ґрунтах рекомендуються вивчені агрозаходи;
- у другій рекомендації написано «...з метою запобігання боротьби з кореневими гнилями», Ви не проводили облік хвороб, тому це не Ваш висновок;
- в додатках назва додатку на одній сторінці, а таблиця – на іншій (технічна помилка);
- бажано було б в роботі показати вміст алкалоїдів, зокрема нікотину.

Проте, ці зауваження не знижують загальної позитивної оцінки роботи. В цілому робота відповідає вимогам, що ставляться до робіт відповідного рівня і може бути допущена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Плахтій Д.П., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, (рецензент), відмітив високий рівень підготовки здобувача у представленні результатів наукового дослідження. Вказав на доцільність вирощування тютюну в нашій зоні, як економічно вигідної культури, що сприятиме отриманню істотних надходжень в бюджет нашої країни. Робота представлена значною кількістю біометричних та технологічних показників. В роботі проведено розрахунки економічної оцінки досліджуваних чинників та представлено енергетичні показники, в т.ч. коефіцієнт енергетичної ефективності. На думку рецензента, експериментальні дані обґрунтовані і підтверджені результатами статистичного аналізу, робота за оформленням відповідає вимогам, за змістом – спеціальності 201 «Агрономія». Серед

незначних недоліків рецензент звернув увагу на відсутність посилань у тексті на власні наукові праці. Крім того, невірна нумерація додатків. Є невдалі вирази. Бажано було б також у вступі акцентувати увагу на учених, які здійснили значний внесок в розвиток тютюнової галузі та займаються на сьогоднішній день селекцією та технологією вирощування культури.

Загалом рецензент вважає, що наукова робота є завершеною працею і може бути допущена до захисту на разовій спеціалізованій раді.

Овчарук О.В., доктор сільськогосподарських наук, професор, вказав на належну теоретичну і практичну підготовку здобувача Рудя А.В. Звернув увагу на гарне представлення презентаційного матеріалу: як самої презентації, так і зразків досліджуваних сортів (насіння та листків) тютюну. Зауважив, що при відповідях на запитання слід давати лаконічні, чіткі і стислі відповіді.

На мою думку, дисертаційну роботу слід рекомендувати до захисту на разовій спеціалізованій вченій раді.

М'ялковський Р.О., доктор сільськогосподарських наук, професор вказав на гарну фахову підготовку Рудя А.В., який давав обґрунтовані відповіді на запитання. Серед зауважень, відмітив по те, що слід було більш конкретно описати практичне значення отриманих результатів із вказанням на приріст урожаю та економічну доцільність від досліджуваних факторів. Вказав на те, що в у розділі 2 (матеріал і методика...) відсутні посилання на окремі методики та ДСТУ. Крім того, на його думку деякі таблиці (тест Дункана) можна було б об'єднати в одну. Характеристику досліджуваних сортів бажано подавати у додатках, а не в другому розділі.

В цілому вважаю, що дисертаційну роботу слід рекомендувати до захисту на спеціалізованій вченій раді.

Хмелянчишин Ю.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент відмітив актуальність теми наукового дослідження. Вказав на гарне представлення результатів досліджень. Відмітив компетентність здобувача як науковця. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, відповідає вимогам, які ставляться до змісту та оформлення дисертаційних робіт. Висновки чіткі, впливають з результатів отриманих експериментальних даних. Результати наукових досліджень доповідались на звітних семінарах і засіданнях кафедри, апробовані на конференціях і відображені у чотирьох фахових наукових працях. Разом з тим, у рекомендація слід вказати на яких ґрунтах рекомендується запропоновані елементи технології. Окремі посилання на літературні джерела не оформлено відповідно до вимог, слід уважно відстежити ці нюанси в роботі.

В цілому вважаю, що дисертаційну роботу слід рекомендувати до захисту на спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати дисертаційну роботу Рудя Анатолія Васильовича «Продуктивність тютюну залежно від біологічних та технологічних чинників в умовах Лісостепу західного», подану на здобуття наукового ступеня доктора

філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія завершеним науковим дослідженням, яке має наукову новизну і практичну цінність. Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 року про затвердження вимог до оформлення дисертацій», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету міністрів України №44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової компетентності здобувача Рудя Анатолія Васильовича, дисертаційна робота на тему: «Продуктивність тютюну залежно від біологічних та технологічних чинників в умовах Лісостепу західного» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття доктора філософії в галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія.

2. Пропонувати вченій раді Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» розглянути кандидатури членів разової спеціалізованої вченої ради, створеної для прийняття до розгляду та проведення захисту дисертації Рудя Анатолія Васильовича, дисертаційної роботи на тему: «Продуктивність тютюну залежно від біологічних та технологічних чинників в умовах Лісостепу західного», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 – Агрономія:

- Бахмата Миколи Івановича – доктора сільськогосподарських наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України, професора кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (голова спецради)

- Шувара Антіна Михайловича – доктора сільськогосподарських наук, старшого наукового співробітника, завідувача кафедри агробіотехнологій Західноукраїнського національного університету (опонент)

- Коваленка Олега Анатолійовича – доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри рослинництва та садово-паркового господарства Миколаївського національного аграрного університету (опонент)

- Ткача Олега Васильовича – доктора сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри енергозберігаючих технологій та енергетичного менеджменту Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (рецензент)

- Плахтія Данила Петровича – кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (рецензент)

Результати відкритого голосування:

За – 22

Проти – немає

Утрималося – немає

Головуючий на засіданні:

доктор сільськогосподарських наук,
професор, Заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри рослинництва,
селекції та насінництва ЗВО «ПДУ»

Олександр ГОРАШ

Секретар:

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри рослинництва,
селекції та насінництва ЗВО «ПДУ»

Людмила ВІЛЬЧИНСЬКА